

Anki från Sunne bor i kåkstaden

Sydafrika. Den lilla staden Grahamstown är belägen nära hamnstaden Port Elizabeth på landets södra kust.

FOTO: LINDA LUNGSTRÖM

Kåkstaden. –Folk tror mej inte när jag säger att jag bor i Joza, säger Anki Nilsson från Sunne omkring i sandaler och klänning. På andra sidan jorden, i Sydafrika, är det vär.

Tusentals mil från frostiga morgnar och lysande Konsumskyltar i höstmörkret, går Anki Nilsson från Sunne omkring i sandaler och klänning. På andra sidan jorden, i Sydafrika, är det vär.

Någon stoppar ett mynt i en jukebox. Män och kvinnor reser sig genast från träbänkar och tomma ölbackar. Skrattande börjar de dansa framför en gallerförsedd bar, mellan biljardbord och ölflaskor. Intensivt rör de sina svettiga kroppar i takt till den sydafrikanska dansmusik som kallas kwaito. Det är en varm lördagkväll i en kåkstad i Sydafrika och här dansar Anki Nilsson, 22, med sina vänner.

Anki har bott i kåkstaden Joza utanför Grahamstown i snart två månader.

Röda kursutbildning

Vistelsen i Sydafrika är en del av Röda Korsets folkhögskolas media- och kommunikationslinje. Tio studenter befinner sig i Sydafrika, fyra av dem i Grahamstown.

– Syftet med resan är att vi ska göra dokumentationer, berättar Anki. Vi ska skildra tredje världen på ett annorlunda sätt, ge en positiv bild av livet här hem till Sverige. Jag och två kurskamrater jobbar med video och vi filmar sydafrikansk kultur.

Att leva i en sydafrikansk kåkstad är en upplevelse för alla sinnen. I Joza strövar åsror, kor

och getter omkring bland tutande bilar på gatorna.

Djurens avföring tillsammans med det undermåliga avloppssystemet gör att stanken av dynga ofta ligger tung mellan husen och skulen. När barnen tagit av sig skoluniformerna på eftermiddagarna leker de barfota utanför husen. Deras mammor handtvättar kläder och spelar gospel. Med blont hår och vit hud är Anki ett ovanligt inslag i den miljön.

Väcker uppmärksamhet

– Folk tror inte på mig när jag säger att jag bor i kåkstaden, säger Anki. Jag och de andra svenskarna väcker mycket uppmärksamhet. Folk frågar hela tiden vilka vi är och var vi kommer ifrån. Och de är glada över att vi är där.

De flesta vita sydafrikaner som bor i Grahamstown har aldrig besökt Joza som ligger tio minuters promenad från staden. Ingen av dem skulle heller komma på tanken att bosätta sig där.

– Sydafrika är väldigt segregerat och kontrasterna är stora, säger Anki. Svarta bor fortfarande oftast i kåkstader och människor från olika kulturer umgås inte med varandra.

Hon och hennes kurskamrat Halala Hedati bor hemma hos en familj bestående av en mamma och hennes två döttrar. Familjens hus tillhör de bättre i Joza och har både toalett och varmt och kallt vatten inomhus.

”Jag trivs här och längtar ingen annanstans”

FOTO LINDA LUNGSTRÖM

Tryggheten. Trots att mord, rån och andra våldsbrott är vardagsmat bland de fattiga i Sydafrika känner sig Anki trygg där hon bor inneboende hos en familj. – Jag har aldrig råkat ut för något, säger hon.

– Jag ville bo i kåkstaden för att komma nära människor, säger Anki. Vi trivs och blir väl omhändertagna, det känns tryggt att bo i en familj.

Hög brottslighet

Hon använder ordet ”tryggt”, men det är det inte många som gör i samband med livet i en sydafrikansk kåkstad. Sydafrika toppar våldtäktsstatistiken i världen, arvet efter apartheid och skyhögt arbetslöshet har gjort att rån och mord är vardag.

– Jag har aldrig råkat ut för något eller känt någon fara för mitt liv, säger Anki. Men jag går aldrig ut ensam på kvällarna. När folk är fulla kan det bli obehagligt. Går man ut på en krog är det viktigt att vara där med vänner så att folk ser att man inte ensam.

Grahamstown är en liten stad med stora problem. I Joza lever 70 000 svarta människor, varav 80 procent är arbetslösa. Som vit är Anki ofrånkomligen en symbol för pengar.

Extrem fattigdom

– Det är jobbigt att se folk som är extremt fattiga, säger hon. Ibland ger jag tiggarna frukt eller pengar, men allt oftare går jag bara förbi dem. Jag tycker inte om att nonchalera människor, men det är omöjligt att ge något till alla. Ofta när man börjar prata med nya människor slutar samtalet med att de ber om någonting och det känns så fel.

När Anki inte filmar lokala teater-, dans- och musikgrupper, umgås hon med sina sydafrikanska vänner. Hon och Halala har bjudit dem på lassekatter och i gengäld fått smaka vit, trögflytande, sur, traditionell – öl.

Positivt trots allt

Trots landets negativa sidor och problem har hon inga svårigheter att ge en positiv bild av Sydafrika.

– Jag trivs här och längtar ingen annanstans, säger Anki. De människor jag träffat som jobbar med kultur har ett brinnande engagemang för det de gör och en stark tro på att det är viktigt. De tjänar inga pengar, men är ändå beundransvärt energiska.

I mitten av november lämnar Anki den sydafrikanska varen och försommaren för svensk senhöst och vinter. Först åker hon hem till Sunne och för att träffa familj och vänner, sen till folkhögskolan i Mariefred för att göra klar dokumentären.

–Tiden har gått alldeles för fort, säger hon. Jag vill inte åka hem än. Jag kommer att sakna mina vänner. Det är mycket svårare att lämna ett land när man lärt känna människor.

– Men, tillägger hon, det är också lättare att komma tillbaka.

LINDA LUNGSTRÖM